

j'aurais parlé – *byl(a) bych mluvil(a)*
 elle se serait excusée
 elle aurait fini – *byl(a) by (s)končil(a)*
 ils ne se seraient pas réunis

Vyjádříje

- děj v minulosti neuskutečněný:
Je t'aurais répondu, mais ...
Byl(a) bych ti odpověděl(a), ale...
- u způsobových sloves (**devoir, pouvoir, vouloir**) nesplnění, výtítku, povzdech nad tím, co mělo či mohlo být splněno / vykonáno:
Měl(a) jsi mě předem upozornit.
Také nám to mohl říci!
- **Tu aurais dû me prévenir.**
Il aurait pu nous le dire.

Poznámka
 Srovnejte s češtinou, kondicionálu zde odpovídá minulý čas.



- pravděpodobnost v minulosti (viz české *prý, údajně*, tzv. kondicionál cizího minění):
Il y aurait eu un accident dans votre rue.
Prý se stala (nějaká) nehoda ve vaší ulici.
- podmínku neskutčnou v minulosti v podmínkových souvětích:
Je ne serais pas partie si je n'avais pas reçu ton message.
Nebyla bych odjela, kdybych nedostala tvůj vzkaz.

Poznámka
 Podmínkové souvětí (→ 276).
 Subjunktiv plusquamperfekta (→ 144).

■ ■ ■ SPOJOVACÍ ZPŮSOB / SUBJONCTIF

Vedle oznamovacího, rozkazovacího a podmiňovacího způsobu má francouzština ještě tzv. **subjunktiv** (subjunktiv, spojovací způsob, konjunktiv). Vyjadřuje **děj nazíraný nikoli jako skutečný, ale možný, požímaný subjektivně**.

Má čtyři časy:

présent du subjunctif / subjunktif présent / subjunktiv přítomný
passé du subjunctif / subjunktif passé / subjunktiv minulý
imparfait du subjunctif / subjunctif imparfait / subjunktiv imperfekta
plus-que-parfait du subjunctif / subjunctif plus-que-parfait / subjunktiv plusquamperfekta

Budoucí časy subjunktiv nemá; pro vyjádření následnosti je možno někdy použít opis se slovesem **devoir**.

V **mluvené francouzštině** se používají pouze **dva subjunktivy, přítomný a minulý**; subjunktiv imperfekta a subjunktiv plusquamperfekta jsou knižní tvary, s nimiž se setkáváme v literárních textech. V mluvené řeči jsou nahrazovány subjunktivem přítomným a minulým, jednoduchý tvar opět tvarem jednoduchým, složený tvar časem složeným. V češtině odpovídá spojovacímu způsobu oznamovací či podmiňovací způsob.

Přehled tvarů (→ 115), souslednost částí (→ 271).

Tvary subjunktivů

■ ■ ■ Přítomný subjunktiv / Subjonctif présent

Způsob tvoření:

parler: ils parl|ent
 finir: ils finiss|ent

parl	+	-e	-ions
finiss		-es	-iez
		-e	-ent

que je parle *abych mluvil(a)* que je finisse *abych (s)končil(a)*
 že mluvím *že (s)končím*
 že bych mluvil(a) *že bych (s)končil(a)*

Poznámka

Příklad opisu se slovesem **devoir** (→ 163):
 Je doute qu'il **doive** venir.

Pochybuji, že přijde.

142 – 146

Vyjadřuje děj přítomný nebo děj budoucí:

Je ne voudrais pas que vous
vous inquiétiez.
Nechtěl(a) bych, abyste se
znepokojoval(a), i, y.

Podrobněji v části užití (→ 145–151).

142 ■ ■ Minulý subjunktiv / Subjonctif passé

Způsob tvoření:

avoir + participe passé
être

que j'aie parlé
que nous soyons resté(e)s
que tu aies fini
que vous ne vous soyez pas
lavé(e), s, es

Vyjadřuje předčasnost ve vztahu k ději věty hlavní (→ 271):
Je regrette que tu ne sois pas
arrivée à temps.
Lituji, žeš nepřišla včas.

143 ■ ■ Subjunktiv imperfekta / Subjonctif imparfait

Způsob tvoření:

parl øf	parl + -asse -asses -ât	fin já	fin + -isse -isses -ît	-issions -issiez -issent
---------	-------------------------------	--------	------------------------------	--------------------------------

Subjunktiv imperfekta je knižním časem; vyskytuje se zejména v literárních textech, a to ve 3. osobě.

Vyjadřuje současnost nebo následnost vzhledem k ději minulému věty hlavní, např.:
Il ne fut pas possible qu'il quittât
la ville.
Nebylo možné, aby opustil město.

V mluvené řeči je nahrazen přítomným subjunktivem (→ 141, 271).

134

■ ■ Subjunktiv plusquamperfekta / Subjonctif plus-que-parfait 144

Způsob tvoření:

avoir + participe passé
être

Subjunktiv plusquamperfekta se vyskytuje pouze v literárních textech, a to zejména ve 3. osobě.

Vyjadřuje předčasnost vzhledem k minulému ději věty hlavní:
Je regretta qu'il ne me l'eût pas dit. Litoval(a) jsem, že mi to neřekl.

V mluvené řeči se místo subjunktivu plusquamperfekta užívá minulého subjunktivu (→ 142).

• Tvarů subjunktivu plusquamperfekta se užívá také jako tzv. II. formy kondicionálu minulého, které je možno užít, na rozdíl od I. formy, i po spojení s; slouží někdy k vyjádření vyššího stupně neuskutečnitelnosti.

O kombinaci obou forem, tj. kondicionálu minulého a subjunktivu plusquamperfekta v podmínkových větách (→ 276).

Souslednost časů (→ 271).

Užití subjunktivů

Subjunktiv se užívá ve větách jednoduchých, převážně však ve vedlejších větách některých souvětí podřadných; proto o něm pojednáme podrobněji v části Skladba / Syntax (→ 240 a dále).

■ ■ Subjunktiv ve větě jednoduché 146

Subjunktiv ve větě jednoduché vyjadřuje

• rozkaz, zákaz, výzvu, přání; nahrazuje tak neexistující tvary rozkazovacího způsobu 3. osoby jednotného i množného čísla:

Qu'il parte tout de suite! Ať ihned odejde / odjede!
Qu'ils ne le fassent pas! Ať to nedělají!

Věta vyjadřující přání může být uvozena spojkou pourvu que (→ 245), např.:

Pourvu qu'il fasse beau demain! Jen aby / Kež by bylo zítra hezky!

135

- zvolání (s citovým zabarvením), např.:

Vive(nt) les vacances!
Que le meilleur gagne!

Poznámka

Se subjunktivem se setkáváme v některých ustálených obratech, např.:

coûte que coûte / vaille que vaille – *stíj co stíj*
advienne que pourra – *ať se stane cokoli*
sauve qui peut – *zachraň se, kdo můžeš*
Dieu soit loué – *ať je Bůh pochválen*
que je sache – *pokud vím aj.*

147 ■ Subjunktiv v souvětí

Subjunktiv ve větě vedlejší se užívá

- po slovesech, neosobních výrazech a spojeních vyjadřujících vůli, nutnost, žádost, přání, rozkaz, zákaz, výzvu (→ 292), např.:

il faut	demander	aimer bien / mieux
il est nécessaire	conseiller	préférer
il est indispensable	déconseiller	détester
vouloir	souhaiter	permettre
proposer	désirer	ordonner
recommander	prier	interdire aj.

Je souhaiterais que tout le monde soit content.

Poznámka

Spojka que odpovídá v těchto větách české spojce *aby*.

Je-li ve větě hlavní i vedlejší **týž podmět**, používá se ve francouzštině místo vedlejší věty **infinítiv** (→ 269), např.:

Il ne veut pas partir.
Nechce odjet.

Prál(a) bych si, *aby* všichni byli spokojeni.



IL NE VEUT PAS QU'ELLE PARTE

ALE:

Il ne veut pas que je parte.

Nechce, abych odjel(a).

SROVNEJTE:

Il faut rester ici.

Je třeba tu zůstat.

(Kdo? Z. věty to nevyplývá.)

Je třeba, aby tu Pavel zůstal.

(Kdo? Pavel.)

Il faut que Paul reste ici.

Rozkaz či zákaz může být vyjádřen též slovesy sdělení, tj. *např. dire, écrire, téléphoner + subjontif* (→ 268).

SROVNEJTE:

– Dis à Luc que sa sœur m'attend.

Řekni Lukášovi, aby na mne jeho sestra počkala.

Věta vyjadřuje přání.

– Dis à Luc que je l'attends.

Řekni Lukášovi, že na něho čekám.

Věta nevyjadřuje rozkaz, nýbrž oznámení, proto užíváme indikativ. V češtině stojí spojka *že*.

SROVNEJTE též interpunkci (před spojkou que se nepíše čárka).

Je-li v těchto větách podmět věty vedlejší předmětem věty hlavní, užije se místo věty vedlejší **infinítiv s předložkou de** (→ 269).

– Dis à Luc de m'attendre.

Řekni Lukášovi, aby na mne počkal.

- po slovesech, neosobních výrazech a spojeních vyjadřujících nejistotu, pochybnost, možnost / nemožnost, malou pravděpodobnost či nepravděpodobnost (→ 267), např.:

douter

il n'est pas sûr / certain / probable /

évident / normal

il se peut

il est possible / impossible
il est peu probable / invraisemblable
il arrive aj.

Il est peu probable que vous arriviez à temps.

Je málo pravděpodobné, že přijedete včas.

POZOR, subjunktiv se nepoužívá po:

il me semble (= je pense)

il paraît (= on dir)

il est probable

probablement

je ne sais pas

apod. (→ 268)

149 - 150

Nejistota, pochybnost může být vyjádřena též slovesy myšlení, názoru, sdělení:

dire	croire	avoir l'impression	être d'avis
penser	espérer	imaginer	apod.,

jsou-li ve tvaru záporném, tázacím (vytvořeném inverzí) či v podmiňovacím způsobu (→ 291).

SROVNEJTE:

Je crois qu'il est malade.

Je ne crois pas qu'il soit malade.

Je ne dis pas que c'est faux.

Je ne dis pas que ce soit faux.

AVŠAK porovnejte též věty:

Croyez-vous qu'il fera beau demain?

= informativní dotaz

Croyez-vous qu'il fasse beau demain?

= pochybuji o tom

Vous croyez qu'il fera beau demain?

= vyjádření pochybnosti, avšak v hovorové formě otázky (→ 242) se v těchto případech užívá

indikativ

149 • po slovesech a výrazech vyjadřujících cit, tj. radost, spokojenost, smutek, nespokojenost, lítost, údiv, strach, např.:

se réjouir

être content(e) / heureux(euse) / ravi(e) /

enchanté(e) / triste / malheureux(euse) /

désolé(e) / déçu(e) / étonné(e)

regretter

(c'est) dommage

avoir peur

craindre aj.

(To je) **Škoda, že musíte / budete**

muset odjet.

Mám strach, že budeš zklamaný.

Quel / C'est dommage que

vous deviez partir.

J'ai peur que tu (ne) sois déçu.

(ne explétif, → 255)

150 • po spojkách a spojkových souslovích uvádějících – věty účelové, např. pour que, afin que, de peur que, de crainte que aj. (→ 274)

Laisse un message pour que

ton ami ne s'inquiète pas.

Jean a caché ma lettre de

peur que son frère (ne)

la lise. (→ 255)

Nech vzkaz, aby tvůj přítel neměl

starost.

Jan schoval můj dopis ze strachu

/ z obav, aby ho jeho bratr nečetl.

– věty časové, např. avant que, en attendant que, jusqu'à ce que, aj. (→ 272)

Excuse-toi avant qu'il (ne)

soit trop tard. (→ 255)

Omluv se dřív, než bude pozdě.

– věty přípustkové, např. bien que, quoique (→ 277):

Bien qu'il soit malade, il

va danser.

Ačkoli / Přestože / Třebaže je

nemocen, jde tancovat.

**BIEN QU'IL SOIT MALADE, IL TRAVAILLE**

– věty způsobové, např. sans que (→ 278):

Philippe est arrivé sans que

personne l'ait invité.

Filip přišel, aniž by ho kdo pozval / bez pozvání.

– věty účinkové, např. de (telle) sorte que, de (telle) façon que, de (telle) manière que – pouze ve významu tak, aby, nikoli tak, že (→ 275):

Prononcez de façon qu'on

vous comprenne.

Vyslovujte tak, aby vám bylo rozumět.

– věty podmínkové s významem omezovacím, např. à condition que, à moins que (→ 276):

Je t'aiderai à condition que

tu viennes chez moi.

Pomohu ti pod podmínkou, že

přijdeš ke mně.

Nous ne sortirons pas à moins

que vous nous aidiez.

a po dalších spojkách (→ 273).

Nepijdeme ven, ledaže byste nám pomohli/a,i,y.

Má-li vedlejší věta **tožný podmět** s větou hlavní, vyjadřuje se **infinitivem**. Místo spojky / spojkového sousloví pak stojí ve větě s infinitivní vazbou **předložka / předložkové sousloví, např.:**

pour que	→	pour	+ infinitif
afin que		afin de	
avant que		avant de	
sans que		sans	
de façon que		de façon à	
à condition que		à condition de	
à moins que		à moins de	

151 • v některých případech slouží subjunktiv k vyjádření **jemných významových rozdílů mezi dějem určitým, skutečným, objektivně existujícím a dějem, k němuž hovořící přistupuje s přáním, nejistotou, pochybností, citovým zaujetím apod.**

– ve větách **předmětných (→ 268):**

Je ne dis pas que tout le monde en soit enchanté.
Neříkám, že všichni by tím byli nadšeni.

ALE:
Je ne dis pas que tout le monde en est enchanté.
Neříkám, že všichni jsou tím nadšeni.

– ve větách **vztázných (→ 266):**

Je voudrais t'apporter une nouvelle qui te fasse plaisir.
Chtl(a) bych ti přinést zprávu, která by tě potěšila.

ALE:
C'est une nouvelle qui lui fera certainement plaisir.
Je to zpráva, která ho / ji určitě potěší.

Poznámka
SROVNEJTE s češtinou; protiklad subjunktivu a indikativu je vyjádřen protikladem **podmiňovacho a oznamovachho způsobu**.

– ve větách **vztázných po superlativu a výrazech obdobné platnosti (le premier, le dernier, le seul, l'unique, il n'y a que ... → 266):**
C'est la plus belle ville que j'aie jamais vue.
Je to nejkrásnější město, jaké jsem kdy viděl(a).

ALE:
C'est la plus belle des villes que j'ai vues.
To je to (to) nejkrásnější z měst, která jsem (skutečně) viděl(a).

Nejběžnější slovesa, adjektiva, substantiva a neosobní vazby, po nichž následuje subjunktiv (→ 292).

■ ■ ■ DVOJITĚ SLOŽENÉ ČASY A ZPŮSOBY

Pro informaci uvádíme:

- dvojitě složené časy existují paralelně se složenými časy a způsoby, a to zejména v mluvené podobě jazyka, méně často ve psané (v korespondenci, v denících apod.),
- tvoří se tak, že se **ke složenému času připojí další tvar pomocného slovesa (→ 115).**

SROVNEJTE:

PC	j'ai payé je suis allée je me suis assis il avait parlé elle était arrivée	PsC	j'ai eu payé j'ai été allée je me suis eu assis il avait eu parlé elle avait été arrivée
PLPF	il avait parlé elle était arrivée	PLPFs	nous aurons pris
FA	nous aurons pris		

TÉŽ:

passé surcomposé du conditionnel:	j'aurais eu chanté
particpe passé surcomposé:	ayant eu parlé
infinitif passé surcomposé:	avoir été arrivé(e)
a v trpném rodě:	il a eu été ouvert j'avais eu été renversée

Příklady:

Quand il a été arrivé, il a mangé. *Když přišel, najedl se.*
Des qu'il aura été parti, vous *Jakmile odjede / bude pryč,*
m'avertirez. *upozorníte mě.*

Tyto dvojitě složené tvary **vyjadřují předčasnost** před jiným dějem minulým či budoucím a / nebo rezultativnost.

Totéž však lze vyjádřit i jinými, frekventovanějšími způsoby, což je patrně důvodem omezeného výskytu dvojité složených forem.

Příklady:

Après avoir déjeuné, je suis sorti. *Když jsem se naobědval, šel jsem ven.*
(= après + minulý infinitiv)